

ספרוי – אוצר החסידים – לובאָוועיטהַשׁ

התווודות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקניליה נבג"מ זי"ע

שני אופסאהן
מליאובאָוועיטהַשׁ

פורים, ה'תשכ"ט

חלק א – יוצא-לאור לש"פ תרומה, בדר"ח אד"ר, ה'תשע"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמישת אלפים שבע מאות שבעים וארבעה לבראייה

שנת השבעים להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"ץ ז"ל

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תרומה, בדר"ח אדר ראשון הבעל"ט — הנהנו מוצאים לאור חלק ראשון מהתוועדות חג הפורים היתשכ"ט, הנחה בלתי מוגה (חלקים הבאים יי"ל אייה בשבועות הבאים).

*

בתור הוספה — שלשה מכתבים (תධיס מכרci "אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזוכה תיכף ומיד ממש לקיום הייעוד "הקיים ורנו גו", ומכלנו נשיאנו בראשם, וישמענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מأتיה תצא".

עד הנחות בלה"ק

נרב ר"ץ אדר ראשון, ה'תשע"ד
שנת השבעים חמשתלווה יהילורא של כ"ק הרלו"צ ז"ל
ברוזין, ג.ג.

©

Published and Copyright 2014 by
LAHAK HANOCROS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5774 • 2014

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס	נסדר והוכן לדפוס
The PrintHouse	על ידי חיים שאול בן חנה
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237	דפוס „עד הנחות בלה"ק“
(718) 628-6700	(718) 604-2610
נדפס בסיווע ולצאות בנימין בן חזיה ומשפחת פרידמן ולזכות אם חזיה בת לאה רייזל	

ב"ד. שיחת חג הפורים, ה'תשכ"ט.

בלתי מוגה

א. כאשר חושבים כיצד להתחיל התוועדות הקשורה עם פורים, ובפרט סעודות פורים, שao בא לידי ביטוי קיום המזווה שבמסיימים את הפורים: "חייב איןש לבסומי בפוריא (כפי שפרש רשיי הפירוש הפשט: "לבסומי בין") עד שלא ידע"¹,

— ומזה גופא מובן, ששאר ענייני המזווה דפורים הקשורים עם ידיעה, צריך לקיים לפנ"ז, שכן, בהיותו במעמד ומצב ד"ל לא ידע", לא יוכל לקיים "מקרא מגילה", א' אמרת "על הנסים", "משלוח מנות ומתנות לאביוינים", שבכל עניינים אלו — כבכל ענייני מצווה — "המעשה הוא העיקר"², ונוסף לזה צ"ל גם כוונה ומהשבה והתבוננות כו', ובהכרח של כל זה יהיה קודם שמנגיע למצוב ד"ל לא ידע", ורק לאחר מכן ישנו החוב "לבסומי", שקיים מתחילה בסעודת פורים.

ולכן עיקר המנהג לערוּך סעודת פורים לאחרי מנהה [ורק "מי שרוצה לעשותה .. בשחרית הרשות בידו"]³ — לאחרי קיום החוב לקרוא את המגילה בלילה ולשנותה ביום⁴, ולאחרי "משלוח מנות ומתנות לאביוינים", וכיון שהוא לאחרי תפלה מנהה, היה כבר אמרת "על הנסים" אפילו בתפלה מנהה, ובמכו"ש בתפלות שלפנ"ז, וכן קריאת התורה דפורים בתפלה שחרית —

יכולים לחסוך את ההתבוננות והש��ו"ט בזוה, שכן, הדבר הכى טוב הוא — להתחיל בעניין שבו היא ההתחילה דפורים בתורה, דהיינו, ההתחילה של מגילת אסתר: "ויהי ביום אחצوروש".

ב. ובחקדמה:

מובן ופשט הדבר, שהتورה אינה ספר של סיפורי מעשיות⁵ — גם אם הם סיפורים יפים וטובים, עם מוסר-השכל וכו', אלא כיוון ש"תורה אמת" קוראת אותם בשם "תורה" (ובפרט כל עשרים וארבעה כתבי

סכ"ג. וש"ג.

1) מגילה ז, ב.

2) אבות פ"א מי"ז.

(4) טוש"ע שם רסתורפ"ז.

(5) ראה גם שיחת פורים תשכ"א סכ"ז גם נתעי גבריאל — הלי' פורים בחיל השו"ת תומ"ח הל' ע' 155). וש"ג.

קדוש, שבתורה גופא נקראים ונכללים ב"תורה שבכתב"), הרי פירוש תיבת "תורה" בלשון קודש הוא — מלשון הוראה ולימוד;

אלא שיש עניינים שההוראה שבהם מפוזרת בגלוי — לעשות כך וכך, לקיים מצوها פלונית, ועוד"ז להזהר מעין פלוני, בהתאם לב' הסוגים במצבות: מצוות עשה ומצוות לא-העשה; ויש עניינים שנאמרו בתורה באופן של סיפור דברים, שמננו מובנת גם ההוראה, והיינו, שכאשר לימוד היסיפור שבתורה הוא כפי הוראת התורה כיצד למדה, אזי מפיקים מזה ההוראה ולימוד בעניני האדם, כיצד עליו להתנהג — אם בקו של עשה או בקו של לא-העשה.

ומזה מובן גם בנוגע למגילת אסתר — שענין ה"תורה" הוא לא רק בסוף המגילה, בפסוקים שבהם נאמר שצריך לקיים המצווה של "משלוח מנות גו' ומתנות לאביוינם"⁹, ו"לקיים את אגרת הפורים הזאת"¹⁰ (מקרא מגילה) וכו', אלא גם בכל המגילה כולה, שכן, כשרותה של המגילה (כולל גם הנסיבות של הפסוקים שבהם מדובר "משלוח מנות גו' ומתנות לאביוינם") תלויי בכתיבת כל המגילה בשלימותה, החל מ"ויהי בימי אחשوروש".

ואדרבה: רוב פסוקי המגילה הוא בסגנון של סיפור דברים, סיפור מאורעות שאירעו בידי המלך אחשורי, ויש רק פסוקים אחדים בסופה שבהם בא הוראת התורה בלשון גלו. ועכzzל, sogar בספר הדבירים — שזהו רוב המגילה, שנכללה כולה בכ"ד כתבי קודש¹¹ — יש בודאי הוראה ולימוד לכל אחד ואחת מישראל (שהרי החיוב בעניני מגילת אסתר הוא הן באנשים והן בנשים, "שאף הן היו באותו הנס"¹², שלכן, גם להודיעות נשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא איפילו מדרבנן¹³, שאני חנוכה ופורים, שחיבור הנשים שווה לחיוב האנשים).

ג. מהי ההוראה שלמים מההקדמה ארכוה של כל סיפור הדבירים שמופיע במגילה — לפני הציווי של "משלוח מנות ומתנות לאביוינם"? ובכן: הביאור הפשטוט הוא — שהקדמה זו היא ב כדי להבין גודל הנס, ונס שאירע לכל בניי.

לכל בראש — מספרים אודות "תקפו וגבורתו"¹⁴ של המלך

9) ראה ורד"ק לתהילים יט, ח. גו"א ר"פ

10) מגילה ד, א. וש"נ.

11) ראה ברכות כ, ב. וש"ג.

12) אסתר יז, ב.

בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.

7) ט, כב.

8) שם, קט.

אחוֹשׁוֹרֶשׁ, שהי' "המָלֹךְ מִהּוּדוּ וַעֲדַ כּוֹשׁ", כֵּן, שֶׁלֹּא הִי' מָקוֹם שָׁאלִיו הַיּוֹ יָכוֹלִים לְבָרוֹחַ מִמְנוּ¹³.

ומדגימים יותר את התקיפות שלו — שלא הִי' מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ, שאז לא מוכח שהוא מלך תקיף, כיון שהליך מגדלותו ותקפו בא בירושה מהמלך שלפניו, אביו או זקנו, אלא "המָלֹךְ", "שֶׁמֶלֶךְ מַעֲצָמוֹ"¹⁴, ואילו לפניו¹⁵ הִי' לו תפקיד בזוי אצל המלך שלפניו (היפך עניין המלוכה), בדברי חז"ל¹⁶ שהי' "בר אַהוּרִירִי" (שומר הוסדים) — והרי זה מורה על תוקף גדול יותר — ששינה את מצבו מן הקצה אל הקצה, שתמורה היהתו תחילת בשפל המצב אפילו לגבי סתם אנשים, נעשה אח'כ "המָלֹךְ מִהּוּדוּ וַעֲדַ כּוֹשׁ".

וממשיכים לספר את כל השתלשלות הדברים — "בשנת שלש למלכו"¹⁷, כאשר לפי כל החשbonות ישב בתוקף "על כסא מלכותו", וכולם היו נתונים למרותו, הנה אז היו כל פרטי המאורעות עד להגוזרת כו', שהיתה ברצונו המלא של אחוֹשׁוֹרֶשׁ — שהרי לא הכריחוהו לגרזרה, אלא אדרבה, בדברי חז"ל¹⁸ שהי' חפץ בכך לא פחות מאשר המן.

ובכן: כאשר יודעים של מי הייתה גזירה זו, וכייד נחפטה "mhodo" ועד כוֹשׁ" — אזי נחקר בעומק יותר גודל הנס ותוקף הנס, שלאחרי כל זה, ביטלו את הגוזירה למורי, ובאופן ד"ונחפוך הוא"¹⁹, שנטהפק המצב מן הקצה אל הקצה, ש"נתן המלך אחוֹשׁוֹרֶשׁ לאסתר המלכה את בית המן"²⁰, "וַיָּסַר המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה למרדיי"²¹.

וכיתרון האור מן החושך²²: כאשר רוצים ששמחת פורים תהיה שמחה גדולה ביותר — הרי זה ע"י הקדמת הסיפור שתחילת הי' חושך גדול ביותר, ועד שלא ראו בדרך הטבע כיצד ינצלו מזה; וכאשר מתוך החושך הגדול נעשה "יתרון האור" — הרי זה מביא לידי שמחה גדולה ביותר.

עד כאן הוא הביאור בפשטות לצורך כל אריכות סיפור המגילה, לפני הциוני ש"ימי הפורים האלה לא יעברו גור' וזכרם לא יסוף גור'"²³, אלא יהיו יומ-טוב תמידי, שיבוא לידי ביטוי בענין של מצוות, ועד

(18) ראה שם יד, רע"א. אסת"ר פ"ג, כ.

(13) ראה גם שיחת פורים תש"ז ס"א

(19) אסת"ר ט, א.

(20) תומ' חמ"ט ע' 164). ושם.

(20) שם ח, א.

(21) פרש"י עה"ב.

(21) שם, ב.

(22) מגילה יב, ב (וכפרש"י).

(22) קהילת ב, יג.

(23) א, ג.

(23) אסת"ר ט, כח.

(17) שם, ב.

ש"ל יהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקרי²⁴ (ולכן הצעויו הוא²⁵: "בן תahi לנו" בימי הפורים) — כדי שיהי ניתן להסביר באופן שינוח בשכל האדם, שכל האנושי, צריך לעמוד בתנועה של שמחה גדולה ביותר.

ד. אמן, עפ"ז נמצא, שמלל פסוקי המגילה (עד להצעויו שרכיכה להיות שמחה גדולה ביותר) אין לימוד בפני עצמו; זה רק סיפור בדברים שמהווה הקדמה והכנה לקיום המצוה דפורים בשלמותה.

ובכן: אילו הי' מדובר אודות מעשה ידי אדם — הנה כיוון שהאדם הוא מוגבל, אין לו דרך אחרת; כאשר רוצה לפעול על פלוני לבוא לידי מצב נפש מסוים, עליו להתחשב עם תכוונה הנפש של פלוני, ולכן, כדי לפעול עליו שייעמוד בתנועה של שמחה גדולה ביותר (כבנדור²⁶, בנוגע למספר לימודי פורים), צריך להרגיל אותו למצב זה לפחות לאט — להתחילה לספר לו פרטי הדרבים באריכות גדולה ביותר, כי, לולי זאת, לא יוכל לפעול עליו זאת, אך שיכול אפילו להיות מצב שהוא "הקדמה" לתהי' בנסיבות גדולה הרבה יותר מאשר עצם המטרה שאליו ווצאים להגעה — כבנדור²⁶, שפסוקי המגילה שלפי פירוש הפשות אינם אלא הקדמה והכנה (כדי שיהודי יוכל לעמוד במצב ומצב של "אורה ושמחה וששון ויקרי", ובאופן המובן בשכלו וכו'), הם בנסיבות גדולה הרבה יותר מאשר כמה פסוקים שmbטאים את המטרה והצעויו עצמו;

אבל כאשר מדובר הקב"ה, שהוא יוצר לב האדם²⁷, ומכיר את נפשו, ו יודע כיצד יכולם לפעול ולהשفع על נשמה ונפש — הרי זה עניין שיכול להעשות בשעתא חזא וברגעא חזא, וכפי שרואים בפועל בשעתא חזא וברגעא חזא יכול האדם להשתנות מן הקצה אל הקצה (בנוגע לתנועה של שמחה, או בנוגע לתנועה הפכית רח'יל) — אם רק נוגעים בעניין שאכן נוגע אליו.

וכל זה — אףלו בעניין שאינו קשור עם נסים; ועאכו"כ כאשר מדובר אודות עניין של נס למעלה מדרך הטבע, הנה כאשר הקב"ה צריך לפעול על יהודי, שביום חול רגיל (כמו כל יום שלישי בשבוע) יוכל להשתנות ולעמוד בשמחה גדולה ביותר, "עד שלא ידע" — הרי בודאי שהקב"ה אינו מוגבל בכך שיצטרך להכין את האדם ע"י הקדמת אריכות הסיפור, אלא יש ביכולתו לעשות זאת ע"י הקדמה קצרה בנסיבות, או אףלו ללא צורך בהקדמה כלל: לנחת מיד לעצם עניין.

(26) ע"פ תהילים לג, טו.

(24) שם ח, טז.

(25) בנוסח ברכת הברלה.

וכמו בונגוע לציוני " Yoshmata bechagik" ²⁷ — שאין אריכות הביאור מדוע צריכים להיות בשמה בחג השבעות. גם אריכות הביאור בונגוע לחג הפסח — אינה באריכות כ"כ כמו ב מגילה. וכן הביאור בונגוע לשמה בחג הסוכות, "baspek mgarunk vameikbar" ²⁸ — הרי זה רק פסוק אחד או שניים, ולא מצינו הקדמה וארכיות הביאור כמו ב מגילה. ונוסף לכך שאין צורך באריכות ההקדמה מצד הקב"ה — הרי כן הוא גם מצד המקביל:

הציווים של פורים ניתנו לבניי, והרי הגישה של היהודי היא באופן שהתחלה היה באמרה "מודה אני לפניך", בין אם הוא מבין ובין אם לאו; זה עתה ניעור משנתו, ועדין לא hei שיוכל לחשוב אודות "מלך חי וקיים", וכבר ברגע זה — לא זו בלבד שיש לו שייכות עם "מלך חי וקיים", אלא השיקות היא באופן שפעלת עליו הענן ד"מודה אני לפניך". וה"ביאור" בזה — בתיבות אחת: "שהחזרת בי נשמתי", ודי בכך לפעול על היהודי להיות במעמד ומצב ד"מודה אני לפניך מלך חי וקיים".

ולכאורה יש גם ב מגילה הענן ד"ה恢復ת בי נשמתי" — שהרי הייתה גזירה על היפך החיים, היפך הענן ד"ה恢復ת בי נשמתי"!
ואם די בכך לפעול שברגע הראשון שהודי ניעור משנתו יכול להיות כבר במעמד ומצב ד"מודה אני" — הרי אפילו אם נאמר שענן השמה דורש הכנה יותר מאשר ענן ההודאה, בודאי אין צורך באריכות הביאור של כו"כ פסוקים, כדי לפעול שמה גדולה מצד ביטול הגזירה "להשמד גוי" מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד ²⁹, באופן ד"ונהפוך הוא"!

ה. וכיון שכן, הרי בהכרה לומר, שנוסף לכךiarיות הספר ב מגילה החל מ"זיהי בימי אחשוווש" היא הכנה לפעול שלא ח"ז תהיה שמה גדולה ביותר — יש גם ענן של "תורה" והורה בכל פסוק ובכל ענן שב מגילה.

וכמו בכל המצוות, ש"מצוה גוררת מצוה" ³⁰, והיינו, שנוסף על קיום מצוה זו שעוסק עתה בעשייתה, הרי היא גם "גוררת מצוה", שימושחת ומביאה אותו לקיום מצוה נוספת (בנקל יותר ובאופן טוב יותר), כך, שמצוה זו נעשה גם "הקדמה" ו"הכנה" לקיום עוד מצוה, נוספת על היותה מצוה בפני עצמה.

(27) פ' ראה טז, יד.

(28) שם, יג.

(29) אסתר ג, יג.

(30) אבות פ"ד מ"ב.

וכן הוא גם בכל העניינים שבתוורה — שכל פסוק וכל תיבה בפ"ע הוא חלק מ"תורה" שענינה הוראה, וביחד עם זה, יש בו גם עניין של "הכהנה", שעל ידו יוכל להבין טוב יותר את העניינים (סיפורים וציווים) שנאמרו לאח"ז.

ו. וכן הוא בנוגע להתחלה המגילה — "ויהי ביום אחשווש": לכוארה אינו מובן: מהו הצורך בהקדמה "ויהי ביום אחשווש" — כשם שהסיפור אודות יציאת מצרים אינו מתייחס בהקדמה "ויהי ביום פרעה מלך מצרים", אלא מסופר מיד שבנ"י באו למצרים, ושם ה' המלך הייתה אמר "הבה נתחכמה לו"³¹, וגזר גזירה וכו', ועד שבסתפו של דבר הייתה יczy"מ — כך גם בנוגע לגאות פורים ("מסמן גאולה לגאולה"³²), הי' יכול להיות הסיפור בסגנון כזה, ש"אייש היהודי הי' בשושן הבירה"³³, ושם ה' המלך אחשווש, וכל המשך סיפור העניינים. ומהו הצורך בהקדמה "ויהי ביום אחשווש"?!

ועל זה איתא בגמרא³⁴: "כל מקום שנאמר .. ויהי ביום, אינו אלא לשון צער .. ויהי ביום אחשווש וכו'".

זהוי איפוא ההוראה הראשונה מהמגילה — שהודי צריך לדעת שכאשר נמצאים "בימי אחשווש", הרי זה עניין של צער: אחשווש יכול להיות המלך הטוב ביותר, שבתחלת מלכותו הי' "מרודכי יושב בשער המלך"³⁵, והי' אחד השרים הראשונים במלכות, וכאשר אחשווש עשה משתה גדול לכל המדינות, הי' מרודכי אחד משני האנשים שהיו ממונים על הנהגת המשטה (בדברי הגمرا³⁶ בפיירוש הכתוב³⁷ "לעתות כרצון איש ואיש"), ועד שמרודכי הי' המשנה למלך (ולא כמו המן, "ממוקן", שהי' "קופץ בראש"³⁸), הinyog, שהוצרך לעניין של עוזות כדי להעמיד את עצמו בראש, משא"כ מרודכי, שמעצמו העמידו למשרה זו במלכות אחשווש), כך, שלכאורה, הרי זה המעד ומצב הטוב ביותר שהודי יכול להצטרף בו בהיותו בגלות — שהמשנה השני) למלך, שמושל בכיפה מהוזו ועד כוש³⁸, הוא "אייש היהודי", שיושב בסנהדרין, וכל שאר המעלות שהיו למרודכי, כך, שזויה תקופה הכי מאושרת שיכולה להיות אצל בניי ביום הגלות.

(35) שם, יט-כ**א**.

(31) שמות א, יו"ד.

(36) שם יב, א.

(32) מגילה ו, סע"ב.

(37) שם א, ח.

(33) אסתר ב, ה.

(38) מגילה יא, א.

(34) מגילה יו"ד, ב.

— האפשרות שהיודי יהיה (לא רק השני, אלא) הראשון, שיקפת רק לאחר ביטול הגלות; אבל כל זמן שנמצאים בגלות, הרי המعتمد ומצב הטוב ביותר הוא, ש"בושון הבירה" יישנו "איש היהודי" שהוא ה"משנה (השני) למלך", שהוא המעד ומצב שהוא" בימי אחשורוש. — אך על זה נאמר מיד בשתי התיבות הראשונות של התחלת המגילה: "ויהי בימי" — "לשון צער"!

עוד לפני שנקנסים לעניין של ביאור והסביר, אומרים ליודי מיד בהתחלה המגילה, שעצם העובדה שהן נמצאת "בימי אחשורוש" — אפיקו אם הוא המלך הטוב ביותר, וזה המעד ומצב הטוב ביותר, שהמשנה למלך הוא איש היהודי — הרי זה עניין של צער, כיוון שזוהי עת צרה.

ומה ה策ה? — עצם המציאות ד"ויהי בימי אחשורוש", ולא בימי מלכות דוד! ...

לכוארה יכול היהודי לטעון: כיוון שמניחים לו ללימוד תורה ולקיים מצוות, ואדרבה: אחשורוש מתייעץ עם ראש הסנהדרין ("כרצון איש ³⁷ קרצון מרדיי"³⁶) — למה לו לבroach מהגלות?! — טוב לו בגלות, לא חסר לו מאומה!

ולא זו בלבד שלא חסר לו בעניינים גשיים, אלא לכוארה לא חסר לו גם בעניינים רוחניים, שהרי יכול לישב ב"ושון הבירה", ולהיות אחד מהסנהדרין, ובמילא מוכן שמתנהג שם באופן הרואוי לחבר הסנהדרין.

— בוגר לאסתר נאמר ³⁹ "אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה", אבל בוגר למרדיי, הנה בהיותו בשושן הבירה ידעו מיד ש"איש היהודי" ה"בושון הבירה"; עוד לפני שידעו ש"שמו מרדיי"³³ — לפני שאלו מה שמנו, ומהיזה שבט הוא — הנה מיד כשהראו מרחוק ידעו וראו שהולך כאן היהודי; "איש היהודי" ה".

אך על זה אומרים ליהודי: "ויהי בימי אחשורוש" — הרי זה עבורך ה策ה הכى גדולת!

אמנם לא חסר לו מאומה, כאמור, לא בגשמיות ולא ברוחניות, אבל, ה策ה הכى גדולת היא — שעדיין לא בא משיח, ועודין אין זו מלכות בית דוד.

๗. והענין בזה⁴⁰:

(40) ראה גם תומם טה"מ אדר ע' לט ואילך.

(39) שם ב, כ.

כיון ש"מפני חטאינו גלינו מארצנו"⁴¹, הרי עצם העובדה שנמצאים "בימי אחשורוש", מוכיחה, שעדין לא נפטרנו מ"חטאינו".

— מדובר באמן אודות גוף של יהודי, שכן, בוגע לנשמה, ידוע אמר רבני נשיאנו (בשם אביו)

שהנשמה לא הייתה מעולם בגלות, שהרי נשמת איש ישראל היא "חלק אלוקה ממול משם"⁴³, ניצוץ של הקב"ה, ולכן לא שייך לומר שהתיי שליתה על זה לאינו-יהודי; אבל, אפילו בוגע לגוף של היהודי — אם הוא נמצא במעמד ומצוב ש"גלונו מארצנו", הנה הסיבה הראשונה, סיבת הסיבות, היא: "מפני חטאינו".

אך עדין טוען הוא: לפי מה שנראה בעיניו — וכך אומרים גם כולם מסביבו — הרי הוא במעמד ומצוב של "איש יהודי" בשושן הבירה", והיינו, שהנהגתו היא באופן המתאים ל"איש היהודי", ועד לדראש הסנהדרין⁴⁴, והכל אצלם בשלימות, וא"כ, מהי הראי" שהוא צריך לשוב בתשובה — אין לו על מה לשוב בתשובה!...

ועל זה אומרים לו: אין צורך בראות נוספות; ישנו כלל שכאשר ישראל "עוושין תשובה" איזי "מיד הן נגאלין"⁴⁵. וכదאיתא בתיקוני זהר (והובא במאמרי רבינו רוזן)⁴⁶ "שפאי" אם כי צדיק אי ("צדיק יסוד עולם"⁴⁷) חוזר בתשובה שלימה בדורו ה"י בא משיח". וא"כ, אילו כי שב בתשובה כדבעי, ה"י בא משיח, ואז לא ה"י" מעמד ומצוב ד"בימי אחשורוש", אלא הייתה כבר מלכות בית דוד — "זודוד עבדי נשיא להם לעולם".⁴⁸

ומזה מובן לאידך גיסא, שכל זמן שנמצאים "בימי אחשורוש", הרי זו הוכחה שעдин לא שב בתשובה, אלא שהוא מרמה את עצמו בamarו שאינו יודע על מה עליו לשוב בתשובה!

והגע עצמן^{: 49}:

חולי הנפש הוא כמו חולי הגוף (כמ"ש הרמב"ם⁵⁰). ובחוליו הגוף, רח"ל, רואים, שכל זמן שהחוליה יודע שהוא לא ברא, איזי הסכנה אינה גדולה ביותר, אבל כאשר אינו יודע כלל שהוא חוליה, הרי זו סכנה וכי

(46) מאמרי אדרה"ז הקצרים ע'-tag. וראה

וז"ח ס"פ נח (כג, ד).

(47) משלי י"ד, כה.

(48) יחזקאל לו, כה.

(49) ראה גם שיחת פורים תשכ"ב ס"יח

תור"ם חל"ג ע' (193). ושם.

(41) נוסח תפלה יו"ט.

(42) סה"ש תרפ"ז ע' 169. ושם.

(43) תונא רפ"ב.

(44) ראה גם שיחת פורים

רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

גדולה ; ועד"ז בנדוד : כאשר אינו יודע על מה עליו לשוב בתשובה, או שאינו יודע כלל שעליו לשוב בתשובה — אין לך סכנה גדולה מזו ! והרי עניין התשובה אינו דבר צדי ; תשובה פירושה — לשוב אל הקב"ה, ובפרט כאשר מתבונן שחתא כלפי מלך מלכי המלכים הקב"ה ! וכל זמן שלא שב בתשובה, לא יכול להיות (אתחלתא דגאולה, ועאכו"כ) הגאולה.

זהו "כל מקום שנאמר וכי בימי, אינו אלא לשון צער", שזהו עניין של צורה — לא צורה מצד בשדים, — שהרי היהודי אינו מתחפעל ואין לו מה להתחפעל מפני בשדים, וכן"ל מדברי רבינו נשיאנו, שהנשמה לא הלכה מעולם בגלות, וגם בנסיבות גוף שנמצא בגלות, הרי ה"מפתח" של הגאולה נמצא "אצלו בכיס", כי כאשר "עשין תשובה" אזי "מיד הן נגאלין" —

אלא הצורה היא ממנה בעצמו — שלא נפטר עדין מהעניין ד"חטאינו", שזוהי הסיבה היחידה שמננה באה המסוכב ד"גילנו מארצנו", ומה מובן, שככל זמן ישנו המצב ד"גילנו מארצנו", הרי זה סימן שעדיין נשאר משאו מ"חטאינו", וכל זמן נשנאר משאו מ"חטאינו", אי אפשר לבטל את העניין ד"גילנו מארצנו".

ח. אך עדין טוען הוא:

אסור להיות כפו טובה, על כך שהקב"ה העמיד אותו במלכות אחشور, במעמד ומצב ש"אחות יש לנו בבית המלך"⁵¹, ועוד לפנ"ז, שהמשנה למלך הוא מיושבי הסנהדרין, ויש ביכלתו ללימוד תורה ולהתנהג כפי הוראת התורה.

ועל זה אומרים לו :

אמת הדבר שאסור להיות כפו טובה, וצריכים להודות להקב"ה — ברכת הודהה — על כך שהציג אותנו והעמיד אותנו, בהיותנו בגלות, במעמד ומצב שכליים להתנהג באופן המתאים ליודי שישב בסנהדרין — ללימוד תורה ולקיים מצוות, לעסוק בתורה ועובדת גמלות חסדים, שבזה נכללים כל העניינים שבין אדם למקום ובין אדם לחברו, ויש אפשרות לעשות זאת בשליות ;

אבל, יש לזכור שעדיין לא נפטרנו מהגזירה והצורה וכי גדולה —

שנמצאים עדין "בימי אchosרוש", תחת מלכות אchosרוש, ולא תחת מלכא משיחא! ...

ט. והנה, כיוון שהتورה היא "תורת חסד", בודאי אין עניינה להכיבד על לבו של יהודי ("מִצְאֵנָן אֲלֵיכֶם שׁוֹעֵר אוּפִין הַאֲרֶצֶן"), שבשעה שרצויה להיות בשמחה וב טוב לבב, יקלקלו לו את מצב הרוח ויגרמו לו רגש הפכי משמחה — שהרי זה היפך עניין החסד.

זאת ועוד: כיוון שהتورה היא "תורת אמת" — בודאי אינה דורשת מיהודי דבר שאין ביכולתו לפועל, שהרי "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו"⁵².

ומזה מובן, שהודעת התורה "כל מקום שנאמר וכי בימי איינו אלא לשון צער", אינה כדי להכיבד על לבו של יהודי, אלא כדי להראות לו את המעד ומצוות שהוא, כיוון שבידו לצאת ממעמד ומצוות זה, אבל הוא צריך לדעת שהוא מעמד ומצוות צריך לצאת ממנו.

כלומר: לא להיות כמו אלו "האומרים לחושך אור"⁵³, ולטעון, שזכה לאושר הכח גדול בכך שנמצא "בשושן הבירה", ובשעה שאchosרוש עוזר "משתה לכל שריו ועבדיו"⁵⁴, הרי זה "כרצון איש .. כרצון (וע"פ הוראת) מרדכי", וא"כ, מה יכול להיות יותר טוב מזה — אלא צריך לידע שאין זה המעד ומצוות שמתאים לייהודי; בתור היהודי עליון להיות תחת מלכות דוד! ... ואין זה דבר שאין בו בידיו, אלא ביכולתו לפועל זאת, כאשר לכלראש ידע ש"כל מקום שנאמר וכי בימי איינו אלא לשון צער".

וכאמור לעיל: בודאי עלייך לברך ברכת הودאה להקב"ה שהעמיד אותך במעמד ומצוות שיש ביכולתך ללמד תורה ולקיים מצוות מתוך הרחבה; אבל, עלייך לדעת, שלא בזו מתבטאת הגדלות והשלימות שלך, ולא זו היא תכילת בריאותך; זה רק זמן מעבר, כדי שתוכל לבוא לתכילת בתשובה על ענייני קטנות ("קלינינגייטן") שנותרו עדיין, ובלשון רビינו נשיאנו⁵⁵: "לצחצח את הceptors האחרון של בגדי השרד", ואז, יתבטל העמד ומצוות ד"וייהי בימי אchosרוש", ותמורה זה היה "דוד עבדי נשיא להם לעולם", כי כאשר ישראלי "עשווין תשובה" אזי "מיד הן נגאלין", בಗאותה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

(54) ראה סה"ש תרפ"ט ע' 42. ושם.

(52) ע"ז ג, סע"א.

(53) ע"פ ישע"ה, כ.

הוֹסֶפֶת

א

ב'ה, יום שני דראש חודש אדר ראשון,
ה'תשמ"ו. ברוקלין, נ.י.

לכל המשתתפים בסעודת מלאה מלכה לטובות
ישיבת תומכי תמימים ליבאוייטש ذכרפת —
ה'עליהם חייו

שלום וברכה!

בעוג קבלתי הידיעה מבשרות טוב אשר תתקיים בעז"ה סעודת מלאה
[מלכה] לטובות ישיבת תומכי תמימים ליבאוייטש ذכרפת — במוש"ק פ'
תרומה הבע"ל,

והי רצון שתהא בשטומו"ץ, בכל הפרטים, הן בגשם והן ברוח.
יזוע פתגם רבנו הזקן (בעל התניא והשו"ע), אשר יהודי צריך לחיות ברוח
הזמן — כלומר הזמן האמתי שלל פי תורהנו תורה אמת, וביתר דיוק — ברוח
פרשת השבוע וההוראות שבה, הוראות נצחיות לכל דור ולכל מקום,
ובעמדנו בשבועו בו קוראים (ולומדים) פרשת ויקחו לי תרומה, והכנס
מתקיים במוצאי שבת קודש דפרשה זו — בה מסופר ע"ד המפעל והמבצע
ציבור הראשו, בו השתתפו האנשים, הנשים והטה — עשיית המשכן וכליו,
ההוראה מזה לכל הזמנים ולכל המקומות, כנ"ל, מתאים למאמר חז"ל
אשר בתני נסיות ובתי מדרש (ישיבות) הם "מקדש מעט" — גודל הזכות לכל
אחד ואחת להשתתף בבנייה והחזקת מוסדות חינוך — בהם מתחנכים ילדי
ישראל על פי טוהר הקדוש,
וכמוון גם מפירוש עניין תרומה כפשוטו — הפרשה ונדבה לעניין של תורה
ומצויה וצדקה,

א

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (לובעסקי, תשע"ג).
עתגמ רבנו הזקן .. יהודי צריך לחיות ברוח הזמן: סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (געתק ב"היום
יום" ב' חשוון).
מתאים למאמר חז"ל .. בתני נסיות ובתי מדרש .. "מקדש מעט": יחזקאל יא, טז. מגילה
כט, א.

וגם מלשון הרמה — שעל ידי השותפות ונתינות כניל', מתרוממים עייז' הנותנים וכל השיך להם שליט"א, והשם יתברך יברך את כל אחד ואחת מה משתתפים והחומיים — בתוככי כל אהבני שליט"א — בכל המctrיך להם בבני חי ומוזוני רוחה. בכבוד ובברכה

מ. שני אורסאהן

ב

ב"ה, ח"י מ"ח תש"כ
ברוקלין

הברך יעקב שי

שלום וברכה!

בمعנה למכתבו מיום הרביעי, בו שואל איזה עניינים באופן עבודה השויה.

ומובן שכגון דא, לא דרך מכתבים מתבאים הדברים כיון שצריך ביאור ושקו"ט פאי"פ ובפרט שאין כל צורך בזה כי יביא שאלותיו לפרטו לפני המשפייע דאי"ח שלו, והוא יורחו.

במ"ש העניין דבל"ג כפי שנמצא בברואים וענין דמקום ארונו אינו מן המדה, עניינים נפרדים הם, כי זה שמקום ארונו אינו מן המדה, עניינו שהשווית הוא נמנע הנמנעות, ולכן יכול להיות שני הפקים בבת אחת בנושא אחד, ואין כאן בלי גבול או אין סופי, וע"פ המבוואר בכ"ם בדאי"ח, עניין אין סוף שבברואים נמצא בכת, והוא שהנבראים עושים פירות והפירוט ג"כ עושים

ב

הברך יעקב: גורי, לוד.
הענין דבל"ג כפי שנמצא בברואים: ראה בזה ספר החקירה להצ"ץ בתחילת. קא, ב ואילך. ס"מ תרע"ח ס"ע תיט ואילך; תו"מ ס"מ החשו עי' שכת, ובהערה שם. לקו"ש ח"א ע' 161. וראה גם לקו"ש ח"ה ע' 97 ואילך הערכה 19. וש"ג.
ונענין דמקום ארונו אין מן המדה: יומא כא, א. וש"ג. וראה בזה אග"ק ח"ב אגרת תה (מענה א). ח"א אגרת גיתשמב. ח"כ אגרת זתציג. ובכ"ם.
שהשווית הוא נמנע הנמנעות: ראה שו"ת הרשב"א ח"א סתי"ח (הוא בספר החקירה להצ"ץ לד, ב).

פירוטות וכן הוא ביכולת עד אין סוף, כי ע"פ המבואר שמהארץ לרוקיע מHALK ת"ק
שנה וכיו' הנה מקום גבולי איינו יכול להכיל ולהקיף דבר בלתי גבولي.
בודאי שומר על שלושת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, נוסף
על שמירת כללות סדרי הישיבה ובאופן דמוסיפ' והולך מוסיף ואור.

ברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמור"ר שליט"א
מצחיר

ג

[נ"ד אדר א', ה'תשכ"ב]

בעת רצון יזכירו על הציוו את מר ... שי מתאים לתוכן כתבו.
נכונה החוצה שקיבל מכמה — שישתלם (כיו' שבתחי' יכול לעשות זה
במשך איזה חדשים) בלימודים הדורשים על מנת להיות מורה מוסמך. וה'ז'
פרנסת מתאימה ביחד עם (ועיקר) — פעליה בחינוך על טהרת הקודש.
סיבת מחשבות המבלבלות דוקא בשעת התפללה ותנית — מבוארת בתניא
פכ"ח.

❀ ❀ ❀

שםהארץ לרוקיע מHALK ת"ק שנה : חגיגה יג, א.
מקום גבולי איינו יכול להכיל .. בלתי גבולי : ראה אמונה ודעות להרס"ג מ"א פ"א ; מ"ג
ח"ב הקדמה יב (הובא בספר החקירה להצ"ץ בחלתו שם. ועוד).

ג

מצילום כת"ק, על גליון מכתב השואל בתאריך זה.

לזכות

הילדה חי' מושקא שתחיי'

ליום הולדתה ט"ו בשבט, ה'תשע"ד

ולזכות הורי'

הרה"ת ר' אייזיק הכהן ומרת בלילומא שיחיו ראנענפעלד

נדפס על ידי ולזכות הוריהם וזקניהם

הרה"ת ר' יהושע בנימין הכהן וזוגתו מרת רבקה שיחיו ראנענפעלד

הרה"ת הרב ר' שלמה דובער פינחס וזוגתו מרת חנה שיחיו לאזאר

הרה"ת ר' אברהם יצחק הכהן וזוגתו מרת קריינא שיחיו ראנענפעלד

מרת גאלדא שתחיי שוווי

הרה"ת ר' משה וזוגתו מרת העניא יהודית שיחיו לאזאר